

Carolus Ludovicus Vervaet (1865-1952)

Karel Lodewijk / Charles-Louis

enkele hoogtepunten uit zijn leven op de parochie Wetteren-ten-Ede

Carolus Ludovicus Vervaet werd op **16 november 1865** op de parochie Wetteren-ten-Ede geboren als **vierde kind** van **Constantinus Vervaet** (°22 dec. 1829 +18 april 1915) en **Melanie Van Laer** (°10 juli 1830 +23 juli 1916)

Constantinus en Melanie trouwden op 24 februari 1859 in Wetteren.

Ze kregen 10 kinderen, allen geboren en gestorven in Wetteren-ten-Ede (tenzij anders vermeld)

- ❶ **Maria Stefania** °02 januari 1860 + 21 augustus 1920
- ❷ **Petrus Donatus** °23 juni 1861 + 02 november 1926
huwde op 24 april 1895 te Wetteren met Maria De Meireleir (1864-1920)
- ❸ **Franciscus** °20 augustus 1863 + 05 december 1944– hij bleef ongehuwd
- ❹ **Carolus Ludovicus** °22 december 1865 + 10 januari 1952 (zie verder)
- ❺ **Maria Leontina** ° 19 november 1867 + 7 november 1955 – zij bleef ongehuwd
- ❻ **Cesar Henri** ° 1 januari 1870 + 4 februari 1870
- ❼ **Justina Cordula** ° 25 december 1870 (waarschijnlijk overleden in Gent)
huwde op 14 februari 1906 met Camiel De Canck
- ❽ **Eliza Maria** ° 9 april 1873 zij huwde op 4 januari 1899 in Wetteren met Gustaaf Jozef Monsecour, een schilder van Melle (ze zouden in Auchel, Frankrijk gaan wonen zijn?)
- ❾ **Leonie Maria** ° 30 september 1874 + 8 december 1972 (Merelbeke)
huwde op 25 oktober 1899 in Sint-Amandsberg met Henri De Smaele (1874-1947)
- ❿ **Maria Flavia** ° 5 januari 1877 + 11 januari 1877

Op bovenstaande foto het gezin van **Constantinus Vervaet** en **Melanie Van Laer**.

Waarschijnlijk genomen rond 1900. (misschien ter gelegenheid van de trouw van één van de dochters die huwden in de loop van 1899?)

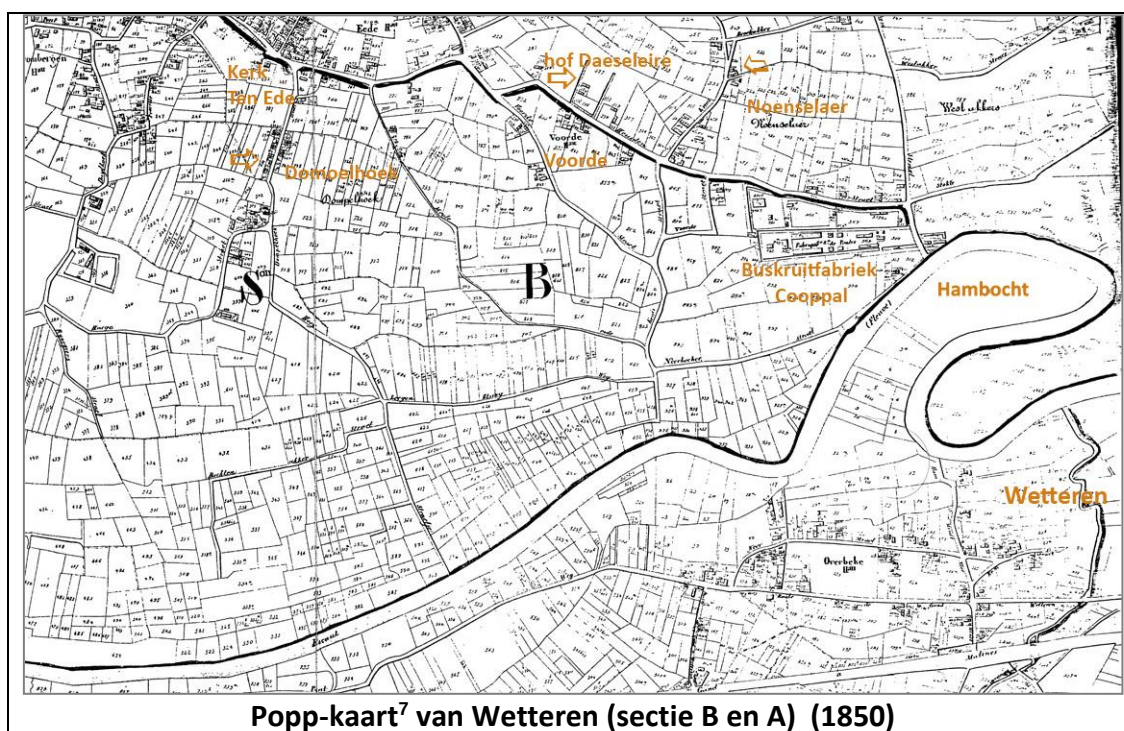
Het **gezin van Constantinus en Melanie** woonde op een hofstede in de **Voordestraat** op het gebied genaamd '**Noenselaar**', ten noorden van de Koninklijke Buskruijfabriek van Cooppal (het 'poerkot'), tussen Ten Ede en Beirstoppel.

Volgens Joris Clinckspoor¹ is de betekenis van '*noen*' een noenslaapje, middagdutje en 'laar' is een open plaats in een bos. Het was dus de plaats in het bos waar men 's middags zijn rustpauze nam. Er was daar vroeger ook een Noenselaarweg, die langs de Noenselgracht liep tussen de Damstraat en de Voordestraat.

Een *voorde* was een doorwaadbare plaats in een beek of een gracht; een dam welke men maakte om er over te rijden met de oogst, ook 'mennegat' genoemd.

Op de figuratieve kaart van het Metingboek van 1701 van de gemeente Wetteren spreekt men nog van de '**Capelle van den Ee**'. Volgens Joris Clinckspoor¹ en Jan Broeckart² kan men '*Ee*' (ook '*eede*', '*au*') omschrijven als '*water*'. Maar men kan '*eede*' (of '*heede*') ook voor '*heide*' aanzien (wat dan wel tegenstrijdig is met het voorzetsel '*ten*')².

Bij een 'resolutie' van 3 december 1792 werd een verdeling van de verschillende wijken van Wetteren bepaald. Daarin staat te lezen: "**13° Wyk Eede**, van aan de **hofstede van Jan Vervaat** (Wie deze Jan Vervaat was en waar de hofstede lag, moeten we nog uitzoeken), van daar rond de Capelle, van de smisse naar de Wed. Engels"². Ook 'Voorde' was een wijk.

Het was **pas in 1874 dat Ten Ede een eigen parochie** werd. Reeds in de 15de eeuw spreekt men van het bestaan van een kapel; de huidige kerk werd gebouwd in 1753, ingewijd in 1755 en onder de bescherming van de H. Moeder Anna geplaatst. Dopen, huwelijk, kerkgang, begrafenis ... moesten in de kerk van Wetteren gebeuren en dat betekende 2 uur stappen ...

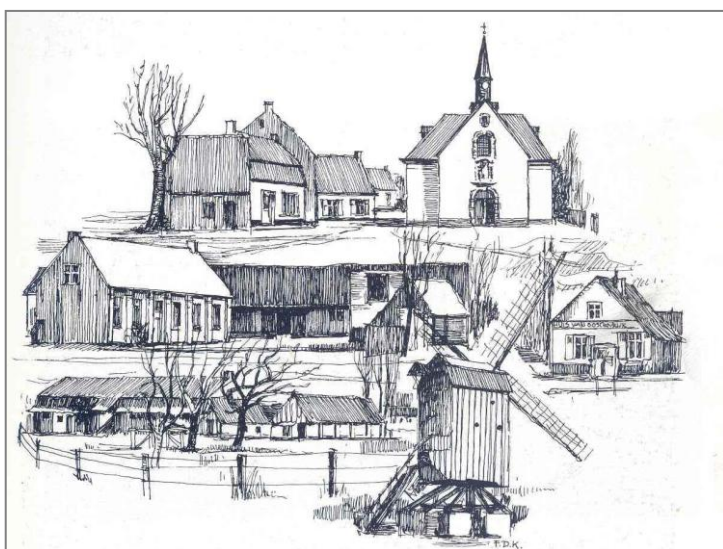
Meerdere malen (in 1676, 1677, 1679, 1756, 1776, 1807 ...) vragen de bewoners van Ten Ede, Voorde en Gransvelde via een verzoekschrift of petitie aan de bisschop van Gent met aandrang om de kapel te zien verheffen tot een parochiale kerk. Het was immers, vooral in de winter, praktisch onmogelijk om naar de parochiale kerk van Wetteren (die aan de zuidkant van de Schelde ligt) te komen om de "goddelycke diensten ende HH. Sacramenten te frequenteren"³. Er was toen nog geen brug over de Schelde en de overtocht moest met "booten ofte pontons" gebeuren, waarbij het soms bijna onmogelijk was om "over" te geraken omwille van bijvoorbeeld rondrijvende "schollen ijs".

De inwoners van Ten Ede moesten ook taksen en tienden betalen aan de gemeente Wetteren en sommigen waren hier niet meer mee akkoord en weigerden te betalen.

Verzoekschriften werden echter door de bisschop van de hand gewezen en toen de brug over de Schelde er in 1791 kwam, verdween de grootste grief van Ten Ede. Pas op **14 januari 1875 wordt Ten Ede een zelfstandige parochie** maar onder uitdrukkelijke voorwaarde dat de gemeente in geen geval een nieuw kerkhof zou leveren en dat de begravingen voortdurend op het gemeentekerkhof zullen plaats hebben⁴. Per boerekar werden de lijken naar Wetteren vervoerd. Eerwaarde kapelaan Theodoor Dufour werd benoemd tot eerste pastoor.

achteraanzicht kerk van Ten Ede (foto Lut Laureys)

Het kerkhof op Ten Ede komt er toch, in 1876: de grond werd kosteloos afgestaan aan de gemeente. Het betrof een stuk land ten zuiden van de kerk tot aan de kapellegracht, waar nu de parochiezaal gebouwd is⁵. De pastorie zou pas veel later gebouwd worden.

Carolus Ludovicus werd op 10-jarige leeftijd misdienaar in de parochiekerk van Ten Ede en hij was erbij toen men in **1876 de eerste dode begroef op dat eerste 'officiële' kerkhof naast de kerk** (want men had sedert 1799 reeds af en toe doden begraven op de grond voor en rond de kerk, waar nu de straat ligt).

Hij vertelde aan zijn kleindochter Marie-Louise Daeseleire⁶ meerdere malen hoe “mijnheerken D’haenens” bij het ter aarde bestellen van de eerste dode op het ‘officiële’ kerkhof, de volgende woorden sprak: *“Hier ligt begraven mijn beste vriend xx en wee diegene die hem uit zijn graf zou halen!!”*. In Wetteren waren ze nog steeds gekant tegen een kerkhof op Ten Ede!

Mijnheer D’Haenens was een ‘weldoener’ van de kerk (hij schonk o.a. de klok in 1858) en bewoonde een omwald neerhof in de Bommels (kant Wetteren). Daar gingen tot 1879 bijna alle schoolgaande kinderen van Ten Ede “ter schole” op het ‘kasteelken’⁵.

Onderwijzer Aloïs Teurrekens en zijn dame (zonder diploma) gaven er les aan een tweehonderdtal kinderen. De onkosten werden gedragen door het beheer van de buskruitfabriek!

Carolus werd vereerd met de Zilveren Palm der Kroonorde voor 60 jaar trouwe dienst in de kerk: eerst als misdienaar daarna als kerkzanger.

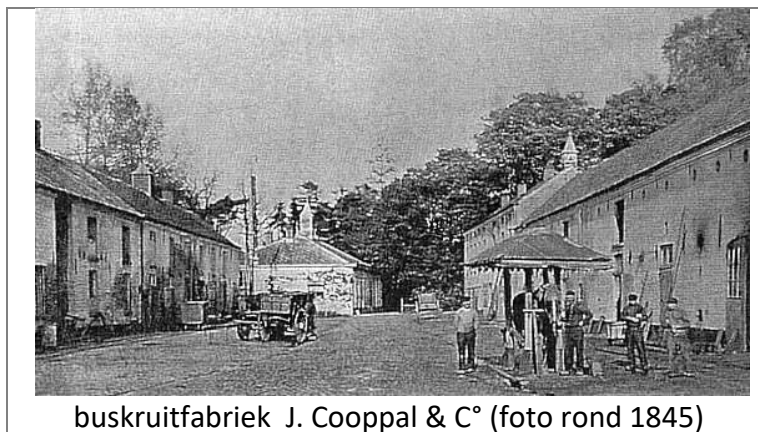
Zilveren Palm van de Kroonorde

De bevolking van Ten Ede bestond voornamelijk uit landbouwers (zoals het gezin Vervaet), landbouwarbeiders, wevers en poermakers.

Bij de officiële **volkstelling van 31 december 1876** had Ten Ede (met de gehuchten: Voorde – Steendam – Dorp – Duilhoek – Oomberen en Bommels – Dompelhoek) **1 300 zielen** en de totale bevolking van Wetteren bedroeg toen 10 415 inwoners³.

Ter vergelijking: in 2007 is de totale bevolking 23 000, waarvan ongeveer 1 600 in Ten Ede⁷.

De 'poermakers' waren tewerkgesteld op de "**poerfabriek**": NV Koninklijke Buskruitfabriek J. Cooppal & C°, die op het grondgebied van Ten Ede lag.

buskruitfabriek J. Cooppal & C° (foto rond 1845)

Carolus Ludovicus Vervaet maakte de verschrikkelijke **ontploffingen op zaterdag 29 mei 1880** mee; ze woonden toen immers op een hofstede die slechts op een paar honderd meter van de (met aarde omwalde) buskruitmagazijnen verwijderd lag. Hij vertelde aan zijn kleinkinderen dat de lijken in de bomen hingen ...

Het ontploffen van 35 ton buskruit had de vernieling van 13 werkhuizen als gevolg. In totaal waren er 11 slachtoffers. Op dat ogenblik werkten 300 werklieden in de fabriek, wat dus betekent dat 11 doden nog relatief weinig was voor zo'n ramp.

Van de huizen in de omtrek waren alle ruiten verbrijzeld. Het Sint-Barbara wezengesticht op Beirstoppel (zie foto) - dat de eigenaars van de buskruitfabriek (vooral) voor de kinderen van zijn werklieden hadden laten bouwen - had enorme schade geleden.

Volgens de krant 'De Eendracht'³ kwamen meer dan

100 000 vreemdelingen per trein toe om de *plaats des onheils* te bezoeken ...

Zoals te zien is op de foto boven en onder (kasteel Delvael) en op de kaart van p. 2 liep **de**

Schelde toen nog tot aan de huidige Cooppallaan. Tussen 1882 en 1883 werd de 'arm van de

Hambocht' afgesloten, alsook die van de 'grote Kalkense bocht'.

De firma Cooppal wou nochtans dat de bocht van de Ham zou blijven bestaan en overspannen worden door een 'vaststaande brug' zodat de schepen tot bij de loskade van de buskruitfabriek toegang bleven krijgen. Maar dat plan werd niet uitgevoerd en de beide Schelde-armen worden afgesloten. De fabriek legde een smalspoor aan van aan haar magazijnen naar de nieuwe Scheldebedding⁴.

Het begin van het Sint-Barbaragesticht langs de linkeroever van de Schelde in Wetteren anno 1880

Op 6 juli 1898 (en 7 juli in de kerk) trouwde **Carolus Ludovicus** met **Maria Stephanica Van Alboom**. Zij was de dochter van Ferdinand Van Alboom (1818-1872) en Rosalia Van Cauter (1816-1906). Ferdinand was wagenmaker; hij werd Nand de wagenmaker genoemd. Vele afstammelingen zijn nog steeds werkzaam in de houtnijverheid. Maria Stephanica was kantwerkster.

BURGERLIJKE STAND
GEMEENTE WETTEREN

De ondergeteekende, Ambtenaar van den Burgerlijken Stand, verklaart, dat heden wettig huwelijk hebben aangegaan :

overleden te Wetteren 10-1-1951 - n. 11.
Overl. den 19-4-18.

Carolus Ludovicus Cervaet beroep van *landbouwer* geboren te *Wetteren 15-9-1865* wonende te *Wetteren*, zoon van *Constantin* en van *Melania Van Laere* *landbouwers, beiden alhier*

En *Maria Stephanica Van Alboom* beroep van *kantwerkster* geboren te *Wetteren, 18 Oct. 1863* wonende te *Wetteren*, dochter van *Ferdinand* *alhier overleden* en van *Rosalie Van Cauter*, *alhier wonende*

Te Wetteren, den *6 juli* 18 *98*

Belin
Contraximus matrimonium in Parochia mensie *7 Julii 1898*
coram L. Morey past.

5 Anna Ben Eede

Carolus Ludovicus (of Charles Louis zoals hij genoemd werd) en Maria Stephanica Van Alboom kregen **drie kinderen**:

Anna Rosalia, geboren op 9 augustus **1899**, **Frans Joseph** op 2 maart **1901** en **Bertha Sylvie** geboren op 18 februari **1903**.

Kinderen gesproten uit dit huwelijk			
VOORNAAM	GEBOORTEN		AANMERKINGEN
	PLAATSEN	DAGTEERENING	
1 ^o <i>Anna Rosalia</i>	<i>Wetteren</i>	<i>9 august 1899</i>	<i>Cent</i> <i>19 maart 1898 / 1897</i> <i>Bapt. 9/8 99</i> <i>3 maart 1901</i> <i>18 februari 1903</i> <i>coram L. Morey past.</i>
2 ^o <i>Frans Joseph</i>	<i>id</i>	<i>2 maart 1901</i>	
3 ^o <i>Bertha-Sylvie</i>	<i>id</i>	<i>18 februari 1903</i>	

Het gezin Vervaet woonde in de **Dompelhoekstraat** (*dompel* = moeras) – tussen Duilhoekstraat en dorp Ten Ede – vroeger noemde men het meest zuidelijk deel de ‘Bastenakker’.

Ze huurden een boerderij van een ongehuwde vrouw - Carolus Ludovicus had het steeds over “Stiene” ⁶, die in een klein huisje naast de boerderij woonde en goed bevriend was met de huishoudster van pastoor Moroy.

Bij de pastoor hadden ze een radio en op **11 november 1918** kwam Stiene binnengelopen bij Carolus Ludovicus met de blijde uitroep: “*t is gedaan, de oorlog is over!!*”

Moeder Stephanie Van Alboom zou echter de wapenstilstand niet meer meemaken: zij overleed op 15 april 1918 ten gevolge van longontsteking. Op enkele dagen tijd had de ziekte haar geveld ... Het doodsprentje begint terecht met de woorden:

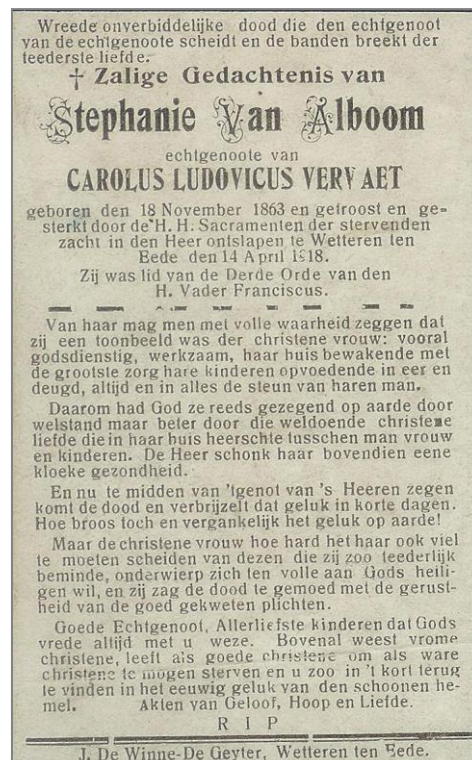
“wreede onverbiddelijke dood die den echtgenoot van de echtgenoot scheidt en de banden breekt der teederste liefde.”

De oudste dochter Anna Rosalia is pas 18 jaar maar neemt de rol van ‘moeder’ op zich.

Nevenstaande foto is waarschijnlijk ergens rond 1920 genomen ...

Rechtstaand Frans Joseph en Anna Rosalia, zittend Bertha Sylvie.

De ‘Kaart van Eenzelvigheid’ van Carolus Ludovicus Vervaet, uitgereikt op **13 juni 1919**:

N ^o N ^o	666 CD	Signature du porteur: Handteeken des dragers:	Ch. L. Vervaet
Nom Naam	Vervaet		
Prénoms Voornamen	Carolus Ludovicus		
Etat civil Burgerstand	W. Van Alboom	WETTEREN, le	13-6-1919
Nationalité Nationaliteit	Belgische	L'Officier de l'Etat civil (ou son délégué): De Ambtenaar van den Burgerstand (of zijn afgevaardigde):	
né à geboortestad	Wetteren	C. J. De Geyter	
le den	16 November 1865		
Profession Beroep	Landbouwer		
Résidence précédente Vorig verblijf	Wetteren		
Seconde résidence Tweede verblijf			
Inscrit Vol. Ingeschreven Boek	31 Folio 6023		
Rue Straat	Bede stw. 95		
Le Den	13 Juni 1919		

Het gezin Vervaet (weduwnaar Carolus Ludovicus en de drie kinderen) woont dan niet meer in de Dompelhoek maar huurt de **omwalde hoeve van Vilain XIII op de Eede steenweg nr. 95** (gehucht Voorde – nu Wetterensteenweg).

Vader Carolus had er alles voor gedaan om de pacht te bekomen toen de hoeve vrij kwam. Het was dankzij een belofte van de 'oude' notaris Tibaut van Kalken dat hij pachter ervan werd. Zijn dochters Anna en Bertha vonden de ligging maar niks: *"zo ver van de kerk !!"* waren hun woorden⁶.

De hofstede had grote monumentale stallingen, een ruim woonhuis en ook verschillende percelen land en weiland behoorden tot de pacht.

foto's rond 1948 - Marie-Louise Daeseleire
oudste dochter van Bertha Vervaet en Adolf Daeseleire

Twee van de drie kinderen van Carolus Ludovicus vinden hun echtgeno(o)t(e) in de jaren '20: Frans en Bertha.

**Frans Joseph Vervae x
Martha Durinck
Kalken 1926**

**Adolf Daeseleire x
Bertha Sylvia Vervae
Wetteren 8 december 1927**

Anna zal ongehuwd blijven en woont in bij het echtpaar Daeseleire-Vervae, waar ook vader Carolus Ludovicus zal wonen tot zijn dood in 1952.

**Anna en Bertha Vervae
(ca. 1926?)**

Frans Joseph Vervaet en **Martha Durinck** gingen op een hofstede in de Scheestraat in Kalken wonen en kregen 11 kinderen (foto genomen ter gelegenheid van de communie van de jongste zoon Paul).

staand : Paul - Rudolf - Paula - Marcel - André - Alice - Ferdinand - Mariëtte
 °1944+2009 - °1931+2007 - °1939 - °1935+2010 - °1933+2025 - °1932+2024 - °1937+2005 - °1934
zittend : Achiel - vader Frans Vervaet - moeder Martha Durinck - Agnes - Emiel
 °1928+2009 - °1901+1972 - °1898+1980 - °1927+1992 - °1929+1997

De zeven zonen Vervaet van Frans Joseph zorgden voor heel wat naamdragers 'Vervaet'!

van links naar rechts:

André – Marcel – Ferdinand – Paul – vader Frans – Emiel – Achiel – Adolf
 (foto genomen op de huwelijksdag van André: 19 april 1959)

Bertha Sylvie Vervaet trouwde in 1927 met **Adolf Daeseleire** en zij zetten de uitbating van de hoeve op de Wetterensteenweg verder.

Vader Carolus Ludovicus en de oudste dochter Anna bleven er ook wonen.

Zij kregen 7 kinderen waarvan er 6 op onderstaande foto (1957) staan; een zoon Frans Antoine overleed reeds in 1940.

staand: **Denise - Frans - Martha - Paul**

°1936 - °1941 + 1963 - °1935 - °1939

zittend: **Marie-Louise - vader Adolf Daeseleire - moeder Bertha Vervaet - René**

°1930 +2016

°1902 +1994

°1903 +1991

°1933 +2015

Carolus Ludovicus en zijn gezin maakten op de hoeve aan de Wetterensteenweg ook de **oorlog van 1940-1944** mee. De inwoners van Ten Ede zagen maar tweemaal Duitsers: in september 1940 toen een kolonne voetvolk door Ten Ede trok en een tweede maal bij de bevrijding op 5 september 1944³. De Duitsers kwamen toen van Heusden en wilden *Wetterenbrug* innemen. Zij installeerden op Ten Ede hun kanonnen en richtten hun mitrailleusenesten in. Vanuit Destelbergen werd Wetteren-centrum beschoten.

Ten Ede beleefde toen heel bange uren ... gelukkig hebben de Amerikanen vanuit Wetteren dan geen aanval richting Heusden-Destelbergen uitgevoerd!

Rond 18 u op 6 september 1944 kwam een einde aan de benarde toestand: het Duitse SS-regiment blies de aftocht en reed richting Heusden waar ze zich overgaven aan de Amerikanen.

De inwoners van Ten Ede beleefden ook bange momenten bij de inslag van een V1-bom in de Voorde (op de hoeve van Omer Backx – er was veel schade maar er waren geen slachtoffers³) en de fameuze bombardementen van Merelbeke-station (10 april en 10 mei 1944).

Bij bomalarm ging de familie van Carolus Vervaet (en ook enkele burens) schuilen in 'den onderstand' (of "abri"). Dit was een schuilkelder die verstopt zat onder een houtmijt.

Bij het begin van de oorlog verloor het gezin Adolf Daeseleire-Vervaet Bertha hun zoontje Frans Antoine; hij werd slechts 6 jaar en stierf tengevolge van een darmobstructie.

Carolus Ludovicus bereikte de gezegende leeftijd van **87 jaar**.
Hiernaast een foto op de hoeve van zijn zoon Frans in Kalken (rond 1950).

Voor Uw gelovigen, Heer, wordt het leven slechts veranderd, niet ontnomen.

† BID VOOR DE ZIEL
van Mijnheer

Charles-Louis Vervaet
weduwenaar van Mevrouw
STEFANIE VAN ALBOOM
geboren te Wetteren-ten-Ede
op 16 November 1865, en er godvruchtig overleden
op 10 Januari 1952, versterkt door de laatste
HH. Sacramenten.

Zestig jaar trouwe kerkzanger
Vereerd met de Zilveren Palm der Kroonorde.

Hij was een rechtschapen man, ware christen, voorbeeldige vader. God vrezende en beminnde, week hij af van het kwaad en zaaide het goed op al zijn wegen, ons een voorbeeld nalatend van een christelijk en deugdzaam leven.

Hoge jaren heeft de duurzame overledene bereikt en al die jaren waren als een voorbereiding van het eeuwige onvergankelijke. Met grote moed heeft hij alles in het leven aangepakt, voorspoed en beproeving aanvaard en in volle gehechtheid aan God veroverd wat hij wilde.

Zijn laatste jaren waren oprecht gelukkig omdat hij de liefde van zijn kinderen mocht ondervinden in volle dankbaarheid voor wat hij voor hun had gedaan. Met de grootste zorgen werd hij omringd en zo werd voor hem de levenslast veel verminderd.

Dierbare kinderen en kleinkinderen, geliefde zusters en familieleden, de goede strijd is gestreden, nu ik tot mijn Schepper terug ga, dank ik u voor al het goede aan mij gedaan. Ik heb u allen het goede voorbeeld gegeven, blijft getrouw aan uwe christelijke plichten, bidt voor mij, ook ik zal bij God voor u allen ten beste spreken en dan worden wij later terug voor eeuwig verenigd.

Mijn Jezus, barmhartigheid! 300 d. afl.

Carolus Ludovicus Vervaet heeft gezorgd voor **volgende afstammelingen (sept 2008)**:

- 3 kinderen
- 18 kleinkinderen (waarvan 11 naamdragers 'Vervaet')
- 53 achterkleinkinderen (waarvan 25 naamdragers)
- 95 achterachterkleinkinderen (waarvan slechts 10 de naam Vervaet dragen ...)
- 30 achter³-kleinkinderen (geen Vervaet-en)

Bernadette De Both - september 2008 / aanpassingen: september 2018/april 2025

¹ Joris Clinckspoor "Waterlopen en wegen van Wetteren"

² Jan Broeckaert – "Geschiedenis van Wetteren" (1862)

³ Albert Rawoens – "Geschiedenis van Wetteren-ten-Ede – vroeger en nu" (1975)

⁴ René Uyttendaele – "Wetteren 1780-1900 – kroniek van een gemeente" (1980)

⁵ Paul De Wilde – "Kerk en parochie van Wetteren-ten-Ede" (1975)

⁶ verhalen mondeling doorverteld door Carolus Ludovicus aan zijn kleindochter Marie-Louise Daeseleire, oudste dochter van dochter Bertha Vervaet en moeder van de auteur van deze tekst.

⁷ gemeentearchief Wetteren (met dank aan de archivaris Jeroen Trio voor de hulp bij opzoekwerk)